

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

104

Şubat-Mart 2013

“Yelkenimizdeki Rüzgarı Çaldılar! Yılmadık...”

VEDAT DALOKAY

anma sohbeti

tmmob mimarlar odası
ankara şubesi

Açılış, Gösterim

Kolo'nun Mirası
Emir Hilmioğlu
Zümrüt Karatekin

Sunum

Aydan Erim

Yonlendirici

Bülent Batuman

Katılımcılar

Prof.Dr. Ruşen Keleş
Prof.Dr. İlhan Tekeli
Prof.Dr.Önder Şenyapılı
Aydan Erim
Hakan Dalokay
Sibel Dalokay

21 Mart 2013

18:00-21:00

mimarlar odası 5.kat

Merhaba,

Gün geçmiyor ki Ankara'nın gündemine yeni bir olumsuz haber yerleşsin: Kentin merkezinde korunaklı bir dünya sunan, yeşiliyle, okuluyla, kütüphanesiyle ve konutlarıyla senelerdir Ankaralılara hizmet vererek artık kentin simge mekânlarından biri haline gelen Saraçoğlu gündemde bu kez de. Bir tarafında yer alan hükümet mahallesi ile devlet yönetiminin tam merkezinde önemli bir yer tutan, senelerdir üst düzeyde bürokratların da hizmetlilerin de birlikte yaşadığı bir mahalle Saraçoğlu. Diğer yandan bölgeyi sınırlayan Kumrular Sokak ve Necatibey Caddesi, kentin en bilinen alışveriş yerlerinden, her Ankaralının bir zaman geçtiği, bildiği, hala yoğun olarak yaşadığı mekânlar. 1946 yılında Paul Bonatz tarafından tasarlanmış olan ve erken Cumhuriyet yıllarının mimarlığının izlerini bugüne taşıyan Saraçoğlu Mahallesi'nin riskli alan ilan edilerek kentsel dönüşüm kapsamına alınması, yerleşimin yok olabileceği ya da özelliklerini kaybederek dönüştürülebileceği tehdidini gündeme taşıdı.

Şubemiz tarafından bir yandan mahalle ile ilgili riskli alan kararının iptali için hukuksal süreç başlatılırken, diğer yandan da Saraçoğlu'nun kent merkezindeki varlığının sürmesinin koşullarını, mahallenin geleceğini birlikte tasarlamak için ilk adım olarak Kent Düşleri Proje Fikir Yarışması'nın sekizincisinin teması olarak Saraçoğlu Mahallesi seçildi. Ankara kent merkezinde yer alan, konumuyla, ölçeğiyle, yaşanmışlıklarıyla kent tarihinde ve yaşamında önemli bir rol oynayan, halen lojman olarak işlev gören ve ekonomik ömrünü henüz tamamlamamış durumdaki Saraçoğlu Mahallesi'nin korunması ve korunarak yaşatılması, rantı kurban edilmemesi için, herkesi birlikte düş kurmaya davet ediyoruz.

Kent gündeminin bu günlerde hızlanan süreci Saraçoğlu'nu öne çıkarsa da Ankara'nın dört bir yanının farketmemizi ve destek olmamızı bekleyen sorunları ne yazık ki azalmıyor; ancak, sürdürülen mücadelelerle kazanılan zeminler de bir yandan artıyor: 2013'ün ilk aylarında AKÜN ve Şinasi sahnelerinin yer aldığı yapının satışı söz konusuydu; "AKÜN ve Şinasi Sahnesi Halkındır" diyen sivil toplum kuruluşlarının hep birlikte direnerek kültürlerine sahip çıktığı bir sürecin şu an vardığı noktada ilk ihale ertelenmiş durumda iken, ikinci ihalesi bu ay içerisinde gerçekleşecek.

Yapılı çevremizin şekillenmesinde, kent ve mimarlık mücadelemiz devam ederken, üst üste gelen kazanımlar bizi umutlandırıyor. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin, Etimesgut ve Güvercinlik havaalanlarının mânia hatlarını kaldırarak, plansız bir şekilde yüksek yoğunluklu yapılaşmanın önünü açan kararına ilişkin açtığımız davada da mahkeme belediyenin aldığı kararın kamu yararına aykırı olduğu, şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına uygun olmadığı ve uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararlar doğurabileceğine hükmederek, yürütmenin durdurulmasına karar verdi.

2014 Yerel Seçimleri'ne doğru ilerleyen süreçte kent mücadelemizin çerçevesini belirleyen temel sorunların tartışılarak çözüm önerilerinin şekillendirilmesi çalışmaları da sekreteryanını yürüttüğümüz Başkent Dayanışması bünyesinde hızlanıyor. Ankara'nın geleceğini nasıl tanımladığımızı anlatan yanıtlar Mart ayında "Kadınlar Nasıl Bir Ankara İstiyor?" temasıyla kadınlar tarafından veriliyor. "Yaşanabilir kent" hayalimizi tanımlamak üzere "Kentsel dönüşüm nasıl olmalı?" sorusuna yanıt öneren ve yasal çerçeve için de belirleyici olabileceğini umduğumuz TMMOB ilkeleri ise, kentlerin rant için değil halk için dönüştürülmesi hedefiyle, tanımlayıcı bir yol haritası sunmakta. Kentleri ranta teslim eden güncel süreçte, doğanın talanının da önünü açacağı yönünde eleştirilen Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanun Tasarısı da gündemde. Ankara'da en önemli mücadele alanlarımızdan birini oluşturan Atatürk Orman Çiftliği'ndeki olumsuz müdahalelerin örneklediği gibi, kamu yararını sadece ekonomik yarar ve kalkınma olarak anlayan yaklaşım, sadece kentsel değil, kırsal çevremizi de hızla olumsuz yönde dönüştürmekte.

Ankara kenti ve kentlisi için sürdürdüğümüz mücadelelerin temelini "yaşanabilir bir çevre" hayalimiz oluşturuyor. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, "yaşanabilir bir Ankara" için düş kurmaya ve düşlerinin gerçekleşmesi için kentliyle birlikte mücadele etmeye devam ediyor.

42. Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Ali Hakkan

Yayın Kurulu

Ali H. Alptekin
Meltem Al
Bülent Batuman
Seçil Binboğa
Mürüvvet Ceylan
Görkem Demirok
Semiha Dugan
Berrak Erdal
Özge Göncü

Zeynep Güneş
Sıla Karataş
Emel Kefeli
Orçun Köken
Muteber Osmanpaşaoğlu
Bahriye Öktem
Ali Tolga Özden
Asena Özen
Ömer Burak Polat

Arif Şentek
Duygu Tekin
Ethem Torunoğlu
Özlem Dengiz Uğur
Y. Yeşim Uysal
Fadime Yılmaz
Ece Yoltay

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

104
Şubat-Mart 2013

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni ayda bir yayımlanmaktadır. 7500 adet basılmıştır. Üyelere ve mimarlık öğrencilerine ücretsiz dağıtılır. Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir. Kaynak gösterilmek koşulu ile alıntı yapılabilir.

Baskı Tarihi: Mart 2013
Konur Sokak No: 4/3 Kızılay, ANKARA
T: 312 417 86 65 F: 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
www.mimarlarodasiankara.org

Baskı: Desen Ofset A. Ş.,
Birlik Mah. 448 Cad. 476 Sk. No:2 Çankaya/Ankara
T: 0312 496 43 43 (pbx)
F: 0312 496 43 47

Grafik Tasarım* ve Kapak Tasarımı
Ömer Burak Polat

*Tasarımhanne firmasının Ağustos 2010'daki çalışması baz alınarak yapılmıştır.

kent ve ülke gündemi

- 03 Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Korumaya MA Kanunu Tasarısı Üzerine -Ali Tolga Özden
- 05 Çevre ve Şehircilik Bakanı İle Yapılan Toplantı Üzerine
- 07 "Başka Bir Mimarlık" İçin: Dünyadan Farklı Örgütlenme Örnekleri -1 ARCPEACE -Arif Şentek
- 08 Şube Gözünden Kent Gündemi

basın açıklamaları

- 10 Yaşanabilir Kentler İçin TMMOB Kentsel Dönüşüm İlkeleri -TMMOB
- 12 Dünya Kadınlar Günü Kutlu Olsun -TMMOB
- 12 Taksim'e, 1 Mayıs Alanımıza Dokunma! -DİSK, KESK, TMMOB ve TTB
- 13 Ankara Büyükşehir Belediyesi 'Rant Körlüğü' Yaşıyor -TMMOB Şehir Plancıları Odası

şubemizden

- 14 Elmadağ Gezisi
- 14 Akdeniz'den Lut Gölü'ne Gezi Anıları Sunum ve Söyleşi
- 15 Birlik Mahallesi Semt Temsilciliği Toplantısı
- 15 Sanata Bağlanıyoruz -Akün ve Şinasi Sahnesi
- 16 Dikmen Vadisi'ne Dayanışma Yürüyüşü
- 16 Augustus Tapınağı ve Hacı Bayram Veli Camisi Tehdit Altında
- 17 Saraçoğlu Mahallesi Ranta Kurban Edilemez!
- 18 Hukuk Çalışmaları
- 19 TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Temsilcilikler Bölge Toplantısı, Kastamonu-Daday
- 20 Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları
- 21 Mimarlık Öğrencileri Komisyonu
- 22 Post-Oilcity
- 22 The Best School In The World
- 23 Kadınlar Nasıl Bir Ankara İstiyor?
- 23 Mimarlık ve İdeoloji-3 Paneli: Yeni Muhafazakarlık

- 24 Konut Hakkı Sempozyumu

ankara'da sivil mimari bellek

- 25 Mintrak Yapı Kooperatifi

proje uygulama

- 27 Meslek Yılına Saygı Töreni Anı Nesnesi "Doğrudan" Yarışması Sonuçlandı!
- 28 Proje Fikir Kent Düşleri 7 Mamak Akseri Cezaevi Yarışması Sonuçlandı
- 30 Devam Eden Tasarım Yarışmaları

mesleki denetim

- 31

gelir-gider tablosu

- 32

Mintrak Yapı Kooperatifi¹

Tezcan **Karakuş Candan**

*Bir kenti tanımanın belki de en güzel yanındır yürüyerek dolaşmak...
Her sokak, her yapı, her detay,
bire bir kitap gibi yol arkadaşısı olur yanınızda,
yanlız değilsinizdir...*

*Canlı bir okumanın içerisinde, çevirirsiniz sayfaları ve geçmişten gelen,
kimi zaman içerisinde hangi yaşamların olduğunu bilmeden,
hangi anıların yaşadığını düşleyerek,
başka bir deneyimle yolculuğuna çıkarsınız...
İşte o zaman, sokaklar, binalar, kent kocaman bir üniversite olur.
Okula giden sınıfa giren bir öğrenci gibi yürürsünüz.
Hergün yeni deneyimlerle, yeni yapılarla,
yeni hayatlarla karşılaşmak üzere...*

*Canlı sürekliliği olan gizemli bir o kadar da yaşanmışlık kokan kentin
içerisinde,
bir kentin sınırları büyüklüğünde okuldasınızdır.
Sivil Mimari Bellek çalışmasında,
yürüyerek dolaştığımız her sokakta,
paylaştığımız her yapıda,
bir şeyi keşfederek yürümenin hazzı içerisinde
bire bir dokunuyoruz, geçmişimize...*

Ankara'da Küçükesat Caddesi, Esat Caddesi, Dört Yol gibi tanınamalarla bildiğimiz yer. Caddede yürürken bir anda kendi ölçeğiyle ve mekânsal duruşuyla bizi içine çeken üzerinde adı olmayan apartman "Mintrak Yapı Kooperatifi", nam-ı diğer Esat Caddesi 70/A ve 70/B. Yapının yeri, dönemde "Deliller Tepesi" olarak kayıtlara geçmiştir. Ankara'dan Hacca gidenlerin uğurlandığı² bu mevkii bugün hepimizin bildiği Esat Caddesi Dört Yol adını alan bölgedir. Yapıldığı dönemde 3-4 katlı yapıların bulunduğu bölgede, Mintrak Yapı Kooperatifi'ne, 2,5 emsalli yoğunluk ve hmax 24.00 metre verilmiştir. 40.00 metre cephesi olan yapı simetrik olarak tasarlanan A ve B bloklardan oluşmaktadır.

Mintrak Yapı Kooperatifi'nin tasarımı Ankara'nın yapısal büyüme sürecinde, çeşitli kullanım alanlarında projeler üreten ve Yeşiltepe Blokları, Dikmen Yapı Kooperatifi, Fikir İşçileri Kooperatifi, kamu yapıları olarak Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü yerleşkesi Türkiye Petrolleri AO. Türkiye Radyo ve Televizyonu Genel Müdürlük Binası, Emek Konut, Maliyeciler, Milli Kütüphaneciler ve Profesörler gibi birçok konut kooperatifi, Arı Sineması, Fransız Kültür Merkezi ve ORS Rulman Fabrikasını tasarlayan Demirtaş Kamçıl - Rahmi Bediz ikilisine aittir. 3 1955 yılında Ankara'nın yeni planını gerçekleştiren Uybadin-Yücel ikilisinin öngördüğü üzere Ankara'nın batı ve güneye doğru açılımı ile birlikte, Kamçıl - Bediz ikilisi bu yeni yerleşim bölgelerinde dönüşümü şekillendiren oldukça önemli ticaret, sanayi, eğlence ve konut gibi çeşitli yapı /yapı grupları tasarlamışlardır.

ankara'da sivil mimari bellek

Ankara'da yeni ticaret merkezlerinin gelişmesiyle 1970'lerde ortaya çıkan çarşı ve iş hanı olarak Soysal Pasajı, Yeni Konak, Moda Çarşısı, Kuşulu Pasajı yapılarının tasarımı da Demirtaş Kamçıl- Rahmi Bediz'e aittir. 4 Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden 1940 yılında mezun olan ikilinin birlikteliği 1952 yılında ortak mimarlık bürosu kurmalarıyla başlar ve 1980 yılına kadar devam eder. Bu uzun süreli ve sürekliliği olan birliktelik Ankara'da yapı çevrenin şekillenmesine belirgin bir etkide bulunmuştur.

Demirtaş Kamçıl - Rahmi Bediz tarafından tasarlanan konut yapılarına özel bir örnek oluşturan Mintrak Yapı Kooperatifinin mimari projesi Ankara Belediyesi tarafından 06.01.1957 tarihinde onaylanmıştır. Zemin katı ilk projelendirmede dairesel formda kolonları olan bir açık alan olarak ele alınmış, yapı boşluklu davetkar, ön ve arka cephe çevresinin sürekliliğini sağlayan bir geçirgenlik oluşturacak şekilde kurgulanmıştır. Sosyal paylaşım mekânı olarak işlevlendirildiği tahmin edilen bu alan 1960 yılında dükkan olarak ruhsata bağlanmıştır. 1962 yılında tamamlanmış olan yapının şu andaki kullanımı konut+dükkan'dır.

Bir bodrum +zemin + 7 kat olarak projelendirilen ve her katta dört daireden oluşan yapıda 28 daire ve üç dükkan bulunmaktadır. Yapı 1490 metrekare arsa üzerine, toplam inşaat alanı 5586 metrekare olarak inşa edilmiştir. Yapıldığı dönem itibarıyla hmax'ın 24 metre olması ve çevresindeki yapıların zemin +4 kat olarak inşa edilmiş olması, yapının yoldan 10 metre içeri çekilerek cephe oluşturması, yerleşim ve çevre anlamında yapıya özgün bir değer katmıştır.

Yapının ön ve arka cephelerinde tüm cephe boyunca devam eden ve yatay etkiyi güçlendiren balkonlar ve balkonlarla birlikte ele alınan açıklıklar düşeyde bir denge oluşturarak, yapıyı anıtsallıktan ve abartılı duruştan kurtarmıştır. Balkonlara açılan pencere kayıtları boşluk ve doluluk oranlarıyla cephe ile bütünleşen geometrik bir öğeye dönüşmüştür. Yapı girişine cephe veren merdiven çekirdeğinin esteteze edilerek balkonlarla birleşmesi ise yapı bütünlüğünü bozmayan, tamamlayan bir tasarım yaklaşımının ifadesi olarak öne çıkmaktadır.

Kaloriferli olarak planlanan yapının, bodrum katında kalorifer dairesi kömürlük bulunmakta, kot farkından kaynaklı bodrum katın arka cephesi ve yan cephesi günışığından yararlanmaktadır. Bu durum planlamada, bodrum katın bir bölümünün, Kamçıl ve Bediz'in diğer projelerinde de yer alan ortak paylaşım mekânı olarak kullanıldığını düşündürmektedir. Yapının çatısı özgün tasarımda saklı kalacak şekilde kırma çatı olarak yapılmış ve cephedeki bütünlük denge ve formu uyumlu hale getirilmiştir.

Yapı her katında tek tip dairelerden oluşmaktadır. Orta dairelerde iki yan duvar sağırdır, yanlarda yer alan daireler ise sadece banyo pencereleri ile dışa açılmıştır. Dairelerde antre, salon, yemek bölümü ve koridorla mutfığa bağlanan bir yaşam alanı birlikte

tasarlanmıştır. Yatak odaları ve banyo başka bir koridor ile kendi içerisinde bağımsızlaştırılmıştır. Yapının mimarları tarafından bu tasarımdan bir yıl önce projelendirilen Yeşiltepe Bloklarındaki T biçimli salon5 şemasının bu yapıda da tekrar edildiği görülmektedir. Kullanım çeşitliliği açısından karakteristik formunu taşımakla birlikte, salondaki dairesel kolon, açık mekân olmasına rağmen antreyi tanımlayarak gizli bir T formunu yakalamaktadır.

Betonarme iskelet sistem ve tuğla yığma sistem olarak inşa edilmiş olan Mintrak Yapı Kooperatifi, kütle etkisi, cephe bütünlüğü, sadeliği, balkonların her iki cephede yatayda ve düşeyde oluşturdukları denge, tasarımdaki yalınlık, gündelik yaşamın tasarıma yansması ve en ince detayların tasarlanması gerekliliği fikrinin oluşmasına olanak sağlayan kurgusuyla özgün bir örnek olarak durmaktadır. Kimilerinin bakıp geçtiği, kimilerinin içinde yaşadığı, kimilerinin ise belki de hiç farkında olmadığı, keşfedilmiş bir yapı olarak hayatımızdadır artık.

DİPNOTLAR

- 1.) Bu yazı Doç. Dr. Nuray Bayraktar'ın yürütücüsü, Doç. Dr. Bülent Batuman, Dr. Umut Şumnu ve Tezcan Karakuş Candan'ın araştırmacı, Ece Akay, Elif Selena Ayhan, Y. Yeşim Uysal ve Didem Bahar'ın bursiyer olarak görev aldığı Ankara'da 1930-1980 Yılları Arasında Sivil Mimari Kültür Mirası: Araştırma Belgeleme, ve Koruma Ölçütleri Geliştirme adlı TÜBİTAK projesi kapsamında yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler sonucunda yazılmıştır.
- 2.) <http://www.sadibayram.com/?page=makaleler&mid=158&id=9,08.09.20123> Bayraktar, Nuray, 2007, "Yeşiltepe Blokları", Bülten, sayı:55, ss.76-77,
- 3.) Bayraktar, Nuray, 2006, "Ankara Televizyonu Anı Stüdyosu", Bülten, sayı:45, ss.32-33.
- 4.) Candan Karakuş, Tezcan, 2008, "Fikir İşçileri Kooperatifi", Bülten, sayı:63, ss.42-43.4 Ergut Altan , Elvan, 2012, "20. Yüzyılın İkinci Yarısında Ankara'da Tasarım", Konuşma , www.arkitera.com.tr
- 5.) Mimarlar Odası Arkitekt Veri Tabanı, <http://dergi.mo.org.tr/dergiler/2/187/2438.pdf>

